

32002L0015

23.3.2002

ÚRADNÝ VESTNÍK EURÓPSKÝCH SPOLOČENSTIEV

L 80/35

SMERNICA EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY 2002/15/ES

z 11. marca 2002

o organizácii pracovnej doby osôb vykonávajúcich mobilné činnosti v cestnej doprave

EURÓPSKY PARLAMENT A RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o založení Európskeho spoločenstva, najmä na jej článok 71 a článok 137 ods. 2,

so zreteľom na návrh Komisie ⁽¹⁾,so zreteľom na stanovisko Hospodárskeho a sociálneho výboru ⁽²⁾,

po poradách s Výborom regiónov,

konajúc v súlade s postupom ustanoveným v článku 251 zmluvy ⁽³⁾ a na základe spoločného textu schváleného Zmierovacím výborom 16. januára 2002,

keďže:

- (1) Nariadenie Rady (EHS) č. 3820/85 z 20. decembra 1985 o zosúladovaní určitých sociálnych právnych predpisov týkajúcich sa cestnej dopravy ⁽⁴⁾ stanovilo spoločné pravidlá o čase jazdy a čase odpočinku vodičov, uvedené nariadenie sa nevzťahuje na ostatné aspekty pracovnej doby v cestnej doprave.
- (2) Smernica Rady 93/104/ES z 23. novembra 1993 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času ⁽⁵⁾ umožňuje prijať špecifickejšie požiadavky na organizáciu pracovného času. So zreteľom na sektorový charakter tejto smernice jej ustanovenia majú prednosť pred smernicou 93/104/ES podľa jej článku 14.
- (3) Napriek intenzívnym rokovaniam medzi sociálnymi partnermi nebolo možné dosiahnuť dohodu o mobilných pracovníkoch v cestnej doprave.
- (4) Je nevyhnutné stanoviť sériu špecifickejších opatrení, týkajúcich sa pracovného času v cestnej doprave, určených na zaručenie bezpečnosti dopravy a zdravia a bezpečnosti príslušného personálu.

- (5) Pretože ciele navrhovaného opatrenia nemôžu dostatočne dosiahnuť členské štáty a môžu sa preto z dôvodu rozsahu a účinkov lepšie dosiahnuť na úrovni spoločenstva, spoločenstvo môže prijať opatrenia v súlade s princípom subsidiarity stanoveným v článku 5 zmluvy. V súlade s princípom proporcionality uvedenom v tom istom článku, táto smernica nie je nad rámec toho, čo je nevyhnutné na dosiahnutie týchto cieľov.
- (6) Rozsah platnosti tejto smernice sa týka len mobilných pracovníkov zamestnaných dopravnými podnikmi založenými v členskom štáte, podieľajúcim sa na mobilných činnostiach v cestnej doprave, ktoré podliehajú nariadeniu (EHS) č. 3820/85, alebo v opačnom prípade Európskej dohode o práci osádok vozidiel v medzinárodnej cestnej doprave (AETR).
- (7) Je potrebné objasniť, že mobilní pracovníci, na ktorých sa táto smernica nevzťahuje, s výnimkou samostatne zárobkovo činných vodičov, užívajú výhody vyplývajúce zo základnej ochrany poskytnutej smernicou 93/104/ES. Táto základná ochrana zahŕňa existujúce pravidlá o primeranom odpočinku, maximálneho týždenného pracovného času, ročnej dovolenky a niektoré základné ustanovenia týkajúce sa nočnej práce, vrátane posudzovania zdravotného stavu.
- (8) Pretože samostatne zárobkovo činní vodiči sú zahrnutí v rozsahu platnosti nariadenia (EHS) č. 3820/85, ale sú vylúčení z rozsahu platnosti smernice 93/104/ES, mali by byť dočasne vylúčení aj z pôsobnosti tejto smernice v súlade s ustanoveniami článku 2 ods. 1.
- (9) Definície použité v tejto smernici nemajú predstavovať precedens pre iné právne úpravy spoločenstva týkajúce sa pracovného času.
- (10) Aby sa zvýšila bezpečnosť cestnej dopravy, zabránilo deformácii súťaže a zaručila bezpečnosť a zdravie mobilných pracovníkov, na ktorých sa vzťahuje táto smernica, mali by tieto osoby presne vedieť, aký čas prislúcha činnostiam v cestnej doprave ako pracovná doba a aký nie, a preto sa považuje za prestávku, čas odpočinku alebo čas pohotovosti. Týmto pracovníkom by sa mal poskytnúť minimálny denný a týždenný čas odpočinku a primerané prestávky. Je tiež nevyhnutné stanoviť maximálny limit počtu hodín práce v týždni.
- (11) Výskum ukázal, že ľudské telo je v noci citlivejšie na environmentálne poruchy a tiež aj na určité obtiažne formy organizácie práce a dlhé doby nočnej práce môžu poškodiť zdravie pracovníkov a môžu ohroziť bezpečnosť a bezpečnosť na cestách vo všeobecnosti.

⁽¹⁾ Ú. v. ES C 43, 17.2.1999, s. 4.⁽²⁾ Ú. v. ES C 138, 18.5.1999, s. 33.⁽³⁾ Stanovisko Európskeho parlamentu zo 14. apríla 1999 (Ú. v. ES C 219, 30.7.1999, s. 235), potvrdené 6. mája 1999 (Ú. v. ES C 279, 1.10.1999, s. 270), spoločná pozícia Rady z 23. marca 2001 (Ú. v. ES C 142, 15.5.2001, s. 24) a rozhodnutie Európskeho parlamentu zo 14. júna 2001 (ešte nebolo uverejnené v úradnom vestníku). Rozhodnutie Európskeho parlamentu z 15. februára 2002 a rozhodnutie Rady z 18. februára 2002.⁽⁴⁾ Ú. v. ES L 370, 31.12.1985, s. 1.⁽⁵⁾ Ú. v. ES L 307, 13.12.1993, s. 18. Smernica naposledy zmenená a doplnená smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2000/34/ES (Ú. v. ES L 195, 1.8.2000, s. 41).

- (12) Následne je potrebné obmedziť dobu trvania nočnej práce a zabezpečiť, aby profesionálni vodiči, ktorí pracujú v noci, dostali primeranú náhradu za svoju činnosť a aby neboli znevýhodnení pokiaľ ide o možnosť odbornej prípravy.
- (13) Zamestnávateľia by mali uchovávať záznamy o prekročení maximálneho týždenného pracovného času mobilných pracovníkov.
- (14) Naďalej by mali platiť ustanovenia nariadenia (EHS) č. 3820/85 o čase jazdy v medzinárodnej a vnútroštátnej osobnej doprave, s výnimkou pravidelnej dopravy.
- (15) Komisia by mala monitorovať implementáciu tejto smernice a vývoj v tejto oblasti v členských štátoch a mala by predložiť Európskemu parlamentu a Rade, Hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov správu o uplatňovaní pravidiel a o účinnosti ustanovení o nočnej práci.
- (16) Je nevyhnutné zabezpečiť, aby niektoré ustanovenia mohli byť v závislosti od okolností predmetom výnimky prijatej členskými štátmi alebo sociálnymi partnermi. Ako všeobecné pravidlo v prípade výnimky, sa príslušným pracovníkom musí poskytnúť náhradný čas odpočinku,

PRIJALI TÚTO SMERNICU:

Článok 1

Účel

Účelom tejto smernice je stanoviť minimálne požiadavky vo vzťahu k organizácii pracovného času, aby sa zlepšilo zdravie a bezpečnosť osôb vykonávajúcich mobilné činnosti v cestnej doprave, zvýšila bezpečnosť na cestách a zosúlادili podmienky hospodárskej súťaže.

Článok 2

Rozsah platnosti

1. Táto smernica sa vzťahuje na mobilných pracovníkov zamestnaných podnikmi založenými v členskom štáte podieľajúcom sa na činnostiach cestnej dopravy, na ktoré sa vzťahuje nariadenie (EHS) č. 3820/85 alebo v opačnom prípade dohoda AETR.

Bez toho, aby boli dotknuté ustanovenia nasledovného pododseku, táto smernica sa bude uplatňovať na samostatne zárobkovo činných vodičov od 23. marca 2009.

Najneskôr dva roky pred týmto dátumom, Komisia predloží Európskemu parlamentu a Rade správu. Táto správa bude analyzovať dôsledky vylúčenia samostatne zárobkovo činných vodičov z pôsobnosti tejto smernice vo vzťahu k bezpečnosti na cestách, podmienky súťaže, štruktúru profesie ako aj sociálne aspekty. V každom členskom štáte sa musia zohľadniť okolnosti, ktoré sa týkajú štruktúry dopravného podnikania a pracovných podmienok v cestnej doprave. Na základe tejto správy Komisia predloží návrh, ktorého cieľom môže byť prípadne buď:

- stanovenie podmienok pre zahrnutie samostatne zárobkovo činných vodičov do rozsahu platnosti tejto smernice z hľadiska samostatne zárobkovo činných vodičov, ktorí nevykonávajú dopravné činnosti v iných členských štátoch a ktorí z objektívnych príčin podliehajú miestnym obmedzeniam, ako je napríklad periférna poloha, veľké vnútroštátne vzdialenosti a najmä prostredie hospodárskej súťaže, alebo
 - nezahrnutie samostatne zárobkovo činných vodičov do rozsahu platnosti tejto smernice.
2. Ustanovenia smernice 93/104/ES sa vzťahujú na mobilných pracovníkov vylúčených z rozsahu platnosti tejto smernice.
3. Pokiaľ táto smernica obsahuje špecifickejšie ustanovenia pre mobilných pracovníkov vykonávajúcich činnosti v cestnej doprave, majú podľa článku 14 smernice 93/104/ES prednosť pred relevantnými ustanoveniami uvedenej smernice.
4. Táto smernica dopĺňa ustanovenia nariadenia (EHS) č. 3820/85 a prípadne dohody AETR, ktoré majú prednosť pred relevantnými ustanoveniami tejto smernice.

Článok 3

Definície

Na účely tejto smernice:

a) „pracovný čas“ znamená:

1. v prípade mobilných pracovníkov čas od začiatku do konca práce, počas ktorého je mobilný pracovník na svojom pracovisku k dispozícii zamestnávateľovi a vykonáva svoje funkcie alebo činnosti, t. z.:

— čas venovaný všetkým dopravným činnostiam. Tieto činnosti obsahujú najmä:

- i) jazdu;
- ii) nakladanie a vykladanie;
- iii) pomoc cestujúcim pri nastupovaní a vystupovaní z vozidla;
- iv) čistenie a technická údržba;
- v) každú inú prácu vykonávanú v záujme bezpečnosti vozidla, jeho nákladu a cestujúcich alebo v záujme plnenia právnych alebo regulačných povinností priamo spojených so špecifickou práve vykonávanou dopravnou činnosťou, vrátane monitorovania nakladania a vykladania, správnych formálnych požiadaviek v súvislosti s policajnými, colnými a imigračnými úradmi, atď.,

— doba, počas ktorej mobilní pracovníci nemôžu voľne disponovať so svojím časom a je nutné, aby boli na svojom pracovisku pripravení prevziať normálnu prácu s určitými úlohami spojenými s ich službou, najmä počas doby čakania na nakladanie alebo vykladanie, ak ich predvídateľná doba trvania nie je známa vopred, t. j. buď pred odchodom alebo práve pred skutočným zahájením príslušnej doby alebo podľa všeobecných podmienok dohodnutých medzi sociálnymi partnermi a/alebo podľa podmienok právnych predpisov členských štátov;

2. v prípade samostatne zárobkovo činných vodičov, rovnaká definícia platí na čas od začiatku do konca práce, počas ktorého samostatne zárobkovo činný vodič je na svojom pracovisku k dispozícii pre zákazníka a vykonáva svoje funkcie alebo činnosti okrem všeobecnej administratívnej práce, ktorá nie je priamo spojená s práve prebiehajúcou dopravnou činnosťou.

Doby odpočinku uvedené v článku 5, doby odpočinku uvedené v článku 6 bez toho, aby boli dotknuté právne predpisy členských štátov alebo dohody medzi sociálnymi partnermi, podľa ktorých môžu byť takéto doby kompenzované alebo obmedzované, časy pohotovosti uvedené v písmene b) tohto článku, sa nepočítajú do pracovného času;

b) „čas pohotovosti“ znamená:

- čas iný než sú prestávky a doby odpočinku, počas ktorých sa od mobilných pracovníkov nevyžaduje, aby zostávali na pracoviskách, ale musia byť v dosahu tak, aby mohli reagovať na výzvu na začatie alebo obnovenie jazdy alebo na výkon inej práce. Také doby pohotovosti obsahujú najmä čas, počas ktorého mobilný pracovník sprevádza vozidlo, ktoré je prepravované na prievoznej lodi alebo vlaku, ako aj čas čakania na hraniciach a čas súvisiaci s dopravnými zákazmi.

Tieto doby a ich predvídateľnú dobu trvania musia poznať mobilní pracovníci vopred, t. j. buď pred odchodom, alebo práve pred skutočným začatím príslušnej doby alebo podľa všeobecných podmienok dohodnutých medzi sociálnymi partnermi a/alebo podľa podmienok právnych predpisov členských štátov;

- u mobilných pracovníkov, ktorí sa pri jazde striedajú, čas strávený sedením vedľa vodiča alebo v kabíne na spanie, počas pohybu vozidla;

c) „pracovisko“ znamená:

- miesto hlavnej prevádzky podniku, pre ktorý osoba vykonávajúca mobilné činnosti v cestnej doprave plní svoje povinnosti spolu s rôznymi vedľajšími miestami prevádzky bez ohľadu na to, či sú na tom istom mieste, ako je jeho hlavné sídlo alebo hlavná prevádzka,
- vozidlo, ktoré osoba vykonávajúca mobilné činnosti v cestnej doprave používa pri plnení svojich povinností a
- každé iné miesto, na ktorom sa vykonávajú činnosti spojené s prepravou;

d) „mobilný pracovník“ je každý pracovník tvoriaci časť jazdného personálu, vrátane praktikantov a učňov, ktorý je v službe podniku vykonávajúceho osobnú alebo nákladnú dopravu v prenájme alebo za úhradu alebo na svoj vlastný účet;

e) „samostatne zárobkovo činný vodič“ znamená každú osobu, ktorej hlavným zamestnaním je preprava osôb alebo tovaru po ceste pri prenájme alebo za úhradu v zmysle právnych predpisov spoločenstva na základe licencie spoločenstva alebo akéhokoľvek profesionálneho oprávnenia na vykonávanie vyššie uvedenej dopravy, ktorá má právo pracovať pre seba

a ktorá nie je viazaná na zamestnávateľa pracovnou zmluvou alebo iným typom pracovného hierarchického vzťahu, ktorá môže voľne organizovať relevantné pracovné činnosti, ktorej príjem závisí priamo od vyprodukovaného zisku a ktorá môže slobodne, individuálne alebo prostredníctvom spolupráce s inými samostatne zárobkovo činnými vodičmi mať obchodné vzťahy s niekoľkými zákazníkmi.

Na účely tejto smernice tí vodiči, ktorí nespĺňajú tieto kritériá, podliehajú tým istým povinnostiam a výhodám vyplývajúcim z tých práv, ktoré platia pre mobilných pracovníkov podľa tejto smernice;

- f) „osoba vykonávajúca mobilné činnosti v cestnej doprave“, znamená každého mobilného pracovníka alebo samostatne zárobkovo činného vodiča, ktorý vykonáva také činnosti;
- g) „týždeň“ znamená dobu od 00.00 hodín v pondelok do 24.00 hodín v nedeľu;
- h) „nočný čas“ znamená každú dobu definovanú vnútroštátnymi právnymi predpismi v časovom rozpätí aspoň štyroch hodín od 00.00 hodín do 07.00 hodín;
- i) „nočná práca“ znamená každú prácu vykonávanú počas nočného času.

Článok 4

Maximálny týždenný pracovný čas

Členské štáty prijímú opatrenia potrebné na to, aby zabezpečili, že:

- a) priemerný týždenný pracovný čas nesmie neprekročiť 48 hodín. Maximálny týždenný pracovný čas môže byť prekročený na 60 hodín len vtedy, keď sa počas štyroch mesiacov neprekročil priemer 48 hodín za týždeň. Štvrtý a piaty pododsek článku 6 ods. 1 nariadenia (EHS) č. 3820/85 alebo v prípade potreby štvrtý pododsek článku 6 ods. 1 dohody AETR majú prednosť pred touto smernicou, pokiaľ príslušní vodiči neprekročia priemerný pracovný čas za týždeň počas štyroch mesiacov;
- b) pracovný čas u rôznych zamestnávateľov je súčtom pracovných časov. Zamestnávateľ si od príslušného mobilného pracovníka písomne vyžiada údaj o pracovnom čase odpracovanom pre iného zamestnávateľa. Mobilný pracovník písomne poskytne také informácie.

Článok 5

Prestávky

1. Členské štáty prijímú opatrenia potrebné na to, aby zabezpečili, že bez toho, aby bola dotknutá ochrana zabezpečená nariadením (EHS) č. 3820/85 alebo v opačnom prípade dohodou AETR, osoby vykonávajúce mobilné činnosti v cestnej doprave, bez vplyvu na článok 2 ods. 1, nebudú pracovať dlhšie než šesť po sebe idúcich hodín bez prestávky. Pracovný čas sa musí prerušiť na dobu prestávky aspoň 30 minút, ak celkový pracovný čas je od šesť do deväť hodín a aspoň 45 minút, ak celkový pracovný čas je viac než deväť hodín.

2. Prestávky sa môžu rozdeliť na doby, z ktorých každá trvá aspoň 15 minút.

Článok 6

Čas odpočinku

Na účely tejto smernice sa na učňov a praktikantov vzťahujú rovnaké ustanovenia o čase odpočinku ako na ostatných mobilných pracovníkov podľa nariadenia (EHS) č. 3820/85 alebo v opačnom prípade podľa dohody AETR.

Článok 7

Nočná práca

1. Členské štáty prijímú opatrenia potrebné na to, aby zabezpečili, že:

- ak sa vykonáva nočná práca, denný pracovný čas neprekročí desať hodín v každej 24-hodinovej dobe,
- náhrada za nočnú prácu sa poskytne v súlade s národnými právnymi predpismi, kolektívnymi zmluvami, dohodami medzi sociálnymi partnermi a/alebo národnými zvyklosťami za podmienky, že taká náhrada neohrozí bezpečnosť na cestách.

2. Do 23. marca 2007 Komisia v správe, ktorú vypracuje v súlade s článkom 13 ods. 2, zhodnotí vplyv ustanovení uvedených v odseku 1 vyššie. Komisia v prípade potreby spolu so správou predloží vhodné návrhy.

3. Komisia predloží návrh na smernicu, ktorý bude obsahovať ustanovenia týkajúce sa odbornej prípravy profesionálnych vodičov vrátane tých, ktorí vykonávajú nočnú prácu a stanovovať všeobecné princípy takej odbornej prípravy.

Článok 8

Výnimky

1. Výnimky z článkov 4 a 7 sa môžu z objektívnych alebo technických dôvodov alebo dôvodov týkajúcich sa organizácie práce prijať formou kolektívnych zmlúv, dohôd medzi sociálnymi partnermi alebo ak to nie je možné, zákonmi, inými právnymi predpismi a správnymi opatreniami za predpokladu, že sa prerokujú so zástupcami zamestnávateľov a príslušných pracovníkov a vyvíja sa úsilie na podporu všetkých príslušných foriem sociálneho dialógu.

2. Možnosť výnimky z článku 4 nesmie viesť pri výpočte priemerného týždenného pracovného času štyridsať osem hodín k stanoveniu referenčnej doby presahujúcej šesť mesiacov.

Článok 9

Informácie a záznamy

Členské štáty zabezpečia, aby:

- a) mobilní pracovníci boli informovaní o príslušných národných požiadavkách, interných pravidlách podnikov a dohodách medzi sociálnymi partnermi, najmä kolektívnych zmlúvách

a akýchkoľvek podnikových dohodách dosiahnutých na základe tejto smernice, bez vplyvu na smernicu Rady 91/533/EHS zo 14. októbra 1991 o povinnosti zamestnávateľa informovať zamestnancov o podmienkach vzťahujúcich sa na zmluvu alebo na pracovno-právny vzťah⁽¹⁾;

- b) bez toho, aby bol dotknutý článok 2 ods. 1, pracovný čas osôb vykonávajúcich mobilné činnosti v cestnej doprave sa zaznamená. Záznamy sa musia uchovávať aspoň dva roky po ukončení danej doby. Zamestnávateľa sú zodpovední za zaznamenávanie pracovného času mobilných pracovníkov. Zamestnávateľa na požiadanie poskytnú mobilným pracovníkom kópie záznamov o odpracovaných hodinách.

Článok 10

Výhodnejšie ustanovenia

Táto smernica nemá vplyv na právo členských štátov na uplatňovanie alebo zavádzanie zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení, ktoré sú výhodnejšie z hľadiska ochrany zdravia a bezpečnosti osôb vykonávajúcich mobilné činnosti v cestnej doprave alebo ich právo na uľahčenie alebo umožnenie aplikovania kolektívnych zmlúv alebo iných dohôd uzavretých medzi sociálnymi partnermi, ktoré sú výhodnejšie pre ochranu zdravia a bezpečnosti mobilných pracovníkov. Implementácia tejto smernice nepredstavuje platný dôvod na zníženie všeobecnej úrovne ochrany poskytnutej pracovníkom uvedeným v článku 2 ods. 1.

Článok 11

Sankcie

Členské štáty stanovujú systém sankcií za porušenie vnútroštátnych právnych predpisov prijatých podľa tejto smernice a prijímajú všetky opatrenia potrebné na zabezpečenie uplatňovania týchto sankcií. Takéto sankcie musia byť účinné, primerané a odradzujúce.

Článok 12

Rokovania s tretími štátmi

Po nadobudnutí účinnosti tejto smernice musí spoločenstvo začať rokovania s príslušnými tretími štátmi z hľadiska uplatňovania pravidiel, ktoré sú rovnocenné pravidlám stanoveným v tejto smernici pre mobilných pracovníkov, zamestnaných podnikmi založenými v treťom štáte.

Článok 13

Správy

1. Členské štáty podajú Komisii každé dva roky správu o implementácii tejto smernice, ktorá bude obsahovať aj stanoviská sociálnych partnerov. Správu musí Komisia dostať najneskôr do 30. septembra po dátume, ktorým uplynie príslušné dvojročné obdobie. Dvojročné obdobie je rovnaké ako doba uvedená v článku 16 ods. 2 nariadenia (EHS) č. 3820/85.

⁽¹⁾ Ú. v. ES L 288, 18.10.1991, s. 32.

2. Komisia každé dva roky vypracuje správu o implementácii tejto smernice zo strany členských štátov a o vývoji v tejto oblasti. Komisia pošle túto správu Európskemu parlamentu, Rade, Hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov.

Článok 14

Záverečné ustanovenia

1. Členské štáty do 23. marca 2005 prijímú a uverejnia zákony, iné právne predpisy a správne opatrenia, potrebné na dosiahnutie súladu s touto smernicou alebo zabezpečia, aby sociálni partneri k tomuto dátumu uskutočnili formou dohody potrebné opatrenia, pričom členské štáty sú povinné prijať akékoľvek opatrenia, ktoré by im kedykoľvek umožnili dosiahnuť výsledky požadované touto smernicou.

Keď členské štáty prijímú tieto opatrenia, budú obsahovať odkaz na túto smernicu, alebo ich bude takýto odkaz sprevádzať pri príležitosti ich úradného uverejnenia. Metodiku týchto odkazov ustanovia členské štáty.

2. Členské štáty oznámia Komisii text ustanovení vnútroštátneho práva, ktorý prijali alebo ktoré plánujú prijať v oblasti upravenej touto smernicou.

3. Členské štáty sa postarajú o to, aby dopravcovia, odosielatelia, špeditéri, hlavní dodávatelia, subdodávatelia a podniky, ktoré zamestnávajú mobilných pracovníkov, dodržiavali príslušné ustanovenia tejto smernice.

Článok 15

Nadobudnutie účinnosti

Táto smernica nadobúda účinnosť odo dňa jej uverejnenia v *Úradnom vestníku Európskych spoločností*.

Článok 16

Adresáti

Táto smernica je adresovaná členským štátom.

V Bruseli 11. marca 2002

Za Európsky parlament

predseda

P. COX

Za Radu

predseda

J. PIQUÉ I CAMPS